Gemeente Geertruidenberg

Raadsvoorstel

Zaaknummer : 20240104111428

Aan	: Raad van Geertruidenberg
Raadsvergadering	: 29 februari 2024
Agendanummer	:
Onderwerp	: Evaluatie proces AZC Hermenzeil
Portefeuillehouder	: M. Witte

Voorstel

1. Een evaluatie van het proces AZC Hermenzeil uit te voeren conform “Memo voor het presidium 12 december 2023: evaluatie proces AZC Hermenzeil”;
2. Het PON & Telos de opdracht te gunnen om het onderzoek te verrichten conform offerte van 7 februari 2024.
3. Hiertoe een bedrag te voteren van € 25.000,- en dit ten laste te brengen van “de post onvoorzien”.
4. De evaluatie onder procesregie van het presidium (fractievoorzitters plus voorzitter raad) uit te laten uitvoeren, ondersteund door de griffie.

Samenvatting

Zoals uit het “Memo voor presidium 12 december 2023: evaluatie proces AZC Hermenzeil” blijkt, wil zowel de gemeenteraad als het college van Geertruidenberg een evaluatieproces laten verrichten naar het gelopen proces.

Het onderzoek heeft als doel om lering te trekken uit het verleden voor de toekomst en zal dienen ter verantwoording.

Gezien de verhouding tussen de raad en het college zal de opdracht onder de regie van de raad plaatsvinden. Het presidium zal deze procestaak op zich nemen.

De opdracht voor het onderzoek zal worden gegund aan een externe, namelijk Het PON & Telos.

Inleiding

Op 7 februari 2023 heeft het college het besluit genomen om Hermenzeil te onderzoeken en indien geschikt te gebruiken als locatie voor de opvang van asielzoekers voor de duur van 5 jaar. Na gesprekken met onder andere de gemeenteraad, direct omwonenden en overige inwoners, het COA, defensie en provincie is onderhandeld met het COA en een concept bestuursovereenkomst opgesteld. Op 21 november jl. heeft het college het principebesluit genomen om een bestuursovereenkomst aan te gaan met het COA ten behoeve van het realiseren van een regionale opvanglocatie op Hermenzeil. Op 27 november jl. zou tijdens de raad luistert en de raad debatteert gesproken worden met inwoners en de gemeenteraad om wensen en bedenkingen op te halen. Daarnaast heeft het college de gemeenteraad de mogelijkheid geboden om schriftelijk zijn wensen en bedenkingen kenbaar te maken zodat deze konden worden meegenomen ter overweging ten behoeve van definitieve besluitvorming. Tijdens de raadsvergadering van 23 november jl. is voortijdig echter een motie aangenomen door een meerderheid van de gemeenteraad met het verzoek om de stekker uit het project Hermenzeil te trekken.

Naar aanleiding van de aangenomen motie d.d. 23 november jl., waaruit onvoldoende draagvlak blijkt, heeft het college in haar vergadering van 5 december jl. besloten om geen bestuursovereenkomst aan te gaan met het COA ten behoeve van het realiseren van een regionale opvanglocatie op Hermenzeil.

Tijdens de behandeling van de motie vreemd aan de orde van de dag “stekker halen uit het project AZC Hermenzeil” op 23 november jl. is zowel door de gemeenteraad als door het college de wens uitgesproken behoefte te hebben aan een evaluatie van het gelopen proces.

In vervolg hierop is tijdens de vergadering van het presidium van 12 december jl. een memo besproken waarbij de mogelijkheden en randvoorwaarden die er zijn voor het doen van onderzoek door de gemeenteraad nader verkend. Het memo was eerder ook in het college besproken. Beide gremia hebben zich achter de inhoud van het memo geschaard.

Argumenten

1.1 Vorm van onderzoek

Gemeenteraden staan meerdere mogelijkheden ter beschikking om onderzoek te doen. Dit varieert van het instellen van een raadsenquête ex artikel 155 Gw, het instellen van een onderzoekscommissie vanuit de raad tot het uitbesteden van een onderzoek aan een extern bureau, universiteit of deskundige waarbij de verantwoordelijkheid al dan niet bij de externe wordt gelegd.
Daarnaast bestaat de mogelijkheid om de eigen Rekenkamer te vragen of de accountant in te zetten.

Zowel uw raad als het college hebben de behoefte uitgesproken om het proces AZC Hermenzeil te evalueren. Beide bestuursorganen zijn bevoegd een onderzoek op te starten naar de juridische context en elkaars rollen en bevoegdheden.

In de verhouding tussen raad en college is het evenwel de raad die de kaders stelt en die het college controleert. Het ligt dan ook in de lijn dat het onderzoek onder regie van de raad plaats gaat vinden.
Om recht te doen aan de behoeften en belangen van beide organen wordt conform het eerder besproken memo voorgesteld om het onderzoek uit te laten voeren door een onderzoeksbureau, universiteit of deskundige die het rapport onder zijn inhoudelijke verantwoordelijkheid uitvoert.

1.2 Keuze voor externe

Er is een uitvraag voor een offerte uitgegaan naar een drietal partijen. Een tweetal heeft laten weten de opdracht niet te kunnen uitvoeren binnen het gestelde budget. Het PON & Telos heeft op 7 februari 2024 een offerte uitgebracht die voldeed aan de randvoorwaarden gesteld in het memo aan het presidium van 12 december jl. Gelet op het gewenste tijdspad en het beschikbare budget stellen zij een beknopt onderzoek voor. Hun plan van aanpak bestaat uit drie onderdelen: 1. De uitvoering van het onderzoek, 2. Een expertsessie met externen en 3. Een rapportage voorzien van aanbevelingen. Met deze aanpak beantwoordt men de hoofdvragen behorend bij het evaluatieonderzoek.

1.3 Onderwerp van onderzoek

Het scherp formuleren van het onderwerp (hoofdvraag plus deelvragen), doel en de tijdsspanne van het onderzoek dragen in hoge mate bij aan het succesvol doorlopen van een onderzoek.

Geconstateerd kan worden dat de discussie tussen raad en college inzake de mogelijke komst van een AZC bij Hermenzeil zich in hoofdzaak voltrokken heeft langs twee sporen:

A. De juridische lijn: wie beslist lokaal over de opvang van asielzoekers. Welke rollen en bevoegdheden zijn weggelegd voor raad en college?
B. De communicatie lijn: hoe is de communicatie verlopen?

- Deelvragen bij het juridische spoor
  - Schetsen feitelijk tijdspad besluitvorming college
  - Schetsen feitelijk tijdspad besluitvorming gemeenteraad
  - Schetsen kader wet- en regelgeving op nationaal en regionaal vlak waarmee lokale bestuurders rekening hebben te houden bij het aanwijzen van lokale asielopvang. Wat is de status van deze wet- en regelgeving? Wat is hard en wat is zacht?
  - Hoe is het besluitvormingsproces ervaren door raad en college?
- Deelvragen bij het communicatie spoor
  - Schetsen feitelijk tijdspad communicatie college-gemeenteraad
  - Schetsen feitelijk tijdspad communicatie college-direct omwonenden/inwoners van de gemeente
  - Zijn er derden ingehuurd bij het communicatieproces? Hoe luidde hun opdracht? Wat was hun rol?
  - Welke overwegingen hebben gespeeld bij het opleggen van geheimhouding door het college en het bekrachtigen ervan door de gemeenteraad?
  - Hoe is het communicatieproces ervaren door raad en college?

1.4. Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is gelegen in het lering trekken uit het verleden voor de toekomst en het afleggen van verantwoording.

1.5. Vorm van het onderzoek

Op grond van waarheidsvinding die wordt vergaard uit openbare en geheime documenten en het houden van een 5 tal interviews wordt een rapport opgesteld door Het PON & Telos inclusief aanbevelingen.

Daarnaast zal door Het PON & Telos een analysekader worden gehanteerd.

1.6 *Tijdsspanne onderzoek en doorlooptijd*
Het onderzoek zal binnen drie maanden na besluitvorming c.q. gunning worden uitgevoerd.

Kanttekeningen
1.1 Regie onderzoek : Raad of College?
Zowel raad als college hebben de behoefte uitgesproken om het proces AZC Hermenzeil te evalueren. Beide organen zijn bevoegd een onderzoek op te starten naar de juridische context en elkaars rollen en bevoegdheden.

In de verhouding tussen raad en college is het evenwel de raad die kaders stelt en die het college controleert. Het ligt dan ook in de lijn dat het onderzoek onder regie van de raad plaats gaat vinden.

Om recht te doen aan de behoefte en belangen van beide organen wordt voorgesteld om een externe het onderzoek te laten verrichten.

1.2. Procesregie door het presidium
De evaluatie wordt uitgevoerd onder procesregie van het presidium en ondersteund vanuit de griffie. In het presidium van 27 februari 2024 is besloten niet te werken met een aparte begeleidingsgroep.

Gedurende het onderzoek zal Het PON & Telos op gezette momenten met het presidium afstemmen.

1.3. Politieke inzet evaluatie
Het doel van het onderzoek is gelegen in het lering trekken uit het verleden voor de toekomst en het afleggen van verantwoording.

De evaluatie heeft het in beginsel in zich om als stok gebruikt te worden om te slaan. Waakzaamheid op dit punt is dan ook geboden. Het lerend vermogen van een organisatie is gebaat bij het herkennen van blinde vlekken en benoemen daarvan zonder daar gelijk sancties aan te verbinden.

Financiën
Conform offerte van Het PON & Telos van 7 februari jl. wordt uw raad gevraagd een bedrag te voteren van € 25.000,-- . Dit bedrag kan ten laste gebracht worden van “de post onvoorzien” gezien het onvoorziene karakter van dit onderzoek.

Communicatie
De onderzoeksrapportage heeft een openbaar karakter en zal als zodanig in een openbare vergadering worden behandeld.

Inclusieve samenleving
Het raadsvoorstel heeft geen raakvlakken met de inclusieve samenleving.

Uitvoering
Niet van toepassing.

Bijlagen
-Offerte Het PON & Telos d.d. 7 februari 2024
-Memo presidium 12 december 2023; evaluatie proces AZC Hermenzeil

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij vaststelling aan.

Hoogachtend,
Namens het presidium van Geertruidenberg,

de griffier,	de burgemeester,
K.M.C. Millenaar	M. Witte

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

Gelezen het voorstel van het presidium van Geertruidenberg,

Besluit:
De raad besluit:

1. Een evaluatie van het proces AZC Hermenzeil uit te voeren conform “Memo voor het presidium 12 december 2023: evaluatie proces AZC Hermenzeil”;
2. Het PON & Telos de opdracht te gunnen om het onderzoek te verrichten conform offerte van 7 februari 2024.
3. Hiertoe een bedrag te voteren van € 25.000,- en dit ten laste te brengen van “de post onvoorzien”.
4. De evaluatie onder procesregie van het presidium (fractievoorzitters plus voorzitter raad) uit te laten uitvoeren, ondersteund door de griffie.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 29 februari 2024,

Geertruidenberg,

de raad voornoemd,

de griffier, de voorzitter,

K.M.C. Millenaar M. Witte